

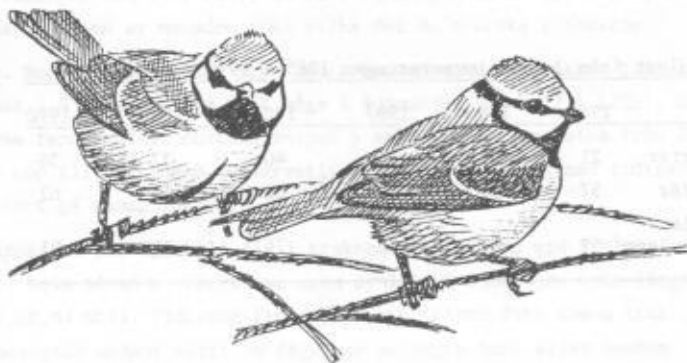
JANUARIINVENTERINGEN 1990

MATS ANDERSSON

I denna Januariinventerings sjätte årgång deltog 36 personer. Antalet deltagare ligger därmed i nivå med tidigare års. Under månaden observerades 62 fågelarter, vilket är lika med 1988 års inventering och högsta antalet arter under de sex åren som inventeringen pågått.

Inte mindre än sex nya arter noterades detta år och dessa var vitkindad gås, kungsfiskare, sädesärta, rödhake, tallbit och vinterhämling. Sammanlagt sedan Januariinventeringens startår (1985) har därmed 81 fågelarter observerats under månaden. En sammanfattning av årens resultat finns i tabellen nedan.

Några karaktärsarter denna januari fanns som uppträdde i ovanligt stort antal. Det gäller kanske främst grönsiska, sidensvans och björktrast. Dessutom fanns starar i en omfattning som aldrig tidigare. Den rika tillgången på granfrön har denna vinter även gynnat mindre korsnäbb. Anmärkningsvärt var även de två fynden av rödhake, som tidigare endast observerats vid ett tillfälle vintertid i kommunen. Även fyndet av sädesärtlan är uppseendeväckande, eftersom fågeln sågs redan i december är det frågan om övervintring, vilket är lika med första fyndet i kommunen.

ARTLISTA

Knölsvan. En observation föreligger. Ett ex fanns i närheten av Gröna bron och i Bottenån i norra delen av St Lindessjön, Lindesberg från 6.1 och månaden ut (TK, MK, m fl). Enstaka knölsvanar kan göra övervintringsförsök milda vintrar, sålunda fanns en observation även den milda januari 1989.

Sångsvan. I år rapporterad med betydligt fler ex jämfört med 1989 och dessutom från fler lokaler. Samtliga observationer kommer från Arboagåns vattendrag med tillhörande sjöar. I Sjömosjön observerad från den 10.1 och månaden ut. De största ansamlingarna fanns i sjön i slutet av månaden med 22 ex den 30.1 och 41 ex den 29.1 (SOF, JM, CE, MR, UJ, PJ, MK). Övriga observationer var 2 ex Sörängarna 1.1 (SIA), 1 ex Storströmmen 2.1, 13.1 (MK, MJ), 4 ex Oppboga 3.1 (MJ), 2 ex Ringaby 9.1 (JTr), 1 ex St Lindessjöns is 13.1 (JM, ER), 1 ad + 1 juv LIAB, Lindesberg 13.1 (JM) och 5 ex samma lokal 20.1 (TK).

Kanadagås. Endast noterad från södra kommundelen med 2 ex Storbron, Frötuna perioden 1.1 - 13.1 (MK mfl) och från Sjömosjön med 2 ex perioden 16.1 - 31.1 (MK, TH mfl). Observationerna bör gälla samma individer.

Kanadagåsen är i vår kommun inte årlig i januari, så t ex fanns ingen observation under fjolårets milda januari.

Vitkindsad gås. 1 ex Nederby, SO Fellingsbro 30.1 (UJ) Ny art för januari. Tidigare finns fynd från Sjömosjön i december 1966 och 1984 med 1 ex och från 1989 finns en observation i februari, dessa är enda vinterfynden i kommunen.

Gräsand. Liksom tidigare år uppehöll sig flest gräsänder i St Lindessjön, uppskattningsvis 100 ex fanns hela månaden i anslutning till Gröna bron i det öppna vattnet (MA, JM, MK mfl). Därutöver fanns 50 ex i Vibyvikens i NV Våringen den 13.1 (JM), 30 ex i Sjömosjön 30.1 (MK) och 31 ex vid Oppboga i början av månaden (CE) vilka var de största flockarna.

Knipa. Endast rapporterad från södra kommundelen och liksom tidigare år flest i Sjömosjön. Som mest sågs i Sjömosjön 50 ex 17.1 (JTr). Utöver dessa fanns endast enstaka knipor i Arboagåns vattensystem från Sjömosjön och upp till Våringen. Observationerna ligger i nivå med tidigare års och i stort på samma lokaler.

Salskrake. 1 par uppehöll sig i trakten av Storbron vid Frötuna, SV Fellingsbro, hela månaden. Paret var även synligt i Sjömosjön inte långt därifrån. (PJ, JM, MJ mfl). Tidigare finns åtta vinterfynd från samma trakt, då har det emmeletid endast varit en fågel av antingen hon- eller hankön.

VÄDER

Januari 1990 inleddes med högttryck och svaga vindar. Från den 2 var emellertid vädret mullet med lätt nederbörd. Temperaturen höll sig kring noll eller någon minusgrad. Den 7 övertog lågtrycken huvudrollen och en kraftig västlig luftström etablerades över hela Skandinavien. Detta lågtrycksbetonade väder uppträdde därefter i stort sett hela månaden ut. Månaden blev således mycket nederbördsrik och i samband med lågtrycken uppstod kraftiga vindar vid flera tillfällen. Något snötäckte såg man inte till denna januari och det avseende blev det en upprepning av fjolårets rekordvarma januari-månad. Endast den 25 och 26 januari föll snö i någon nämnvärd omfattning i våra trakter som följes av några dagar med kallt väder. Avslutningen blev dock åter mild så att månaden också blev mildare än normalt (källa: SMHI Väder och Vatten 1990).

RESULTAT

Som nämndes inledningsvis deltog 36 personer i årets Januariinventering och sammanlagt såg dessa 62 fågelarter. Denna inventering är enkelt konstruerad och alla kan också delta på sina egna villkor. En särskilt framtagen blankett bifogades Pandion 1989:3 till samtliga medlemmar. På den antecknades de olika arterna man noterade under januari och för vissa arter något utförligare med datum och antal och lokal. Detta är således en inventeringsform som alla kan delta i och var och en efter sina förutsättningar.

Vid sidan om vinterfågelinventeringar, ingående i Svenska Vinterfågelräkningen som bedrivs i kommunen, bidrar den årliga Januariinventeringen, som så många medlemmar deltar till kunskaper om vinterfågel faunan hos oss.

Tabell. Resultat från Januariinventeringen 1985 - 1990.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Antal rapporter	21	36	36	40	32	36
Summa arter/år	57	56	59	62	50	62
Totala antalet arter, ackumulerad	57	63	68	75	73	81

Storskrake. Observerad i trakten av Sjömosjön hela månaden, som mest sågs 16 ex 28.1 (JM), dessutom sågs en hane i Vibyviken, Väringen 22.1 (JM). Övervintringsförsök görs så gott som årligen med enstaka fåglar, denna vinter tycks dock något fler än normalt sett.

Kungsrörn. 1 ex Storbron, Frötuna 4.1 (JM,JP,PJ,SW), 2 ex Blåsåsen, Väringen 11.1 (BN), 1 ex Skrymtarboda 20.1 (OHe), 1 subad + 1 juv Nederby 20.1 (MK,PJ), dessutom utanför Januariinventeringen rapporterad från Hammarbacken med 1 ex i slutet av månaden (L Nyqvist gm MA). Observationerna ligger inom tidigare kända vinterrevir.

Gråtrut. 1 ex soptippen Sågmossen 13.1 (JM), 1 juv Vibyviken 20.1 (JM) är enda observationerna och i nivå med fjolårets.

Hökuggla. 1 ex Frövifors observerad från och till hela månaden (JM,EJ,AS,BN mfl), 1 ex Skrymtarboda 13.1 och 24-25.1 (OHe). Båda fåglarna är övervintrande och har varit stationära på lokalerna hela vintern.

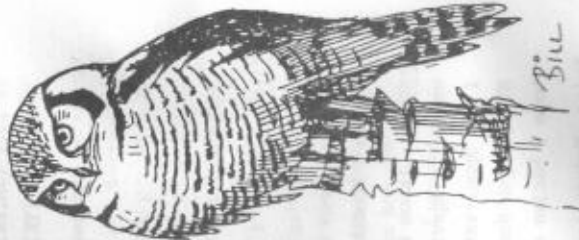
Kattuggla. 2 rop Hammarskogen, Vanneboda 5.1 (JM), 1 ex Åtorp 6.1 (ER), 1 ex Skrymtarboda 13.1 (OHe), 1 ex stationär hela månaden Lia (JTh) och Nybble (CE), 1 ex Albäcksån, Råsvalen 20.1 (JK).

Hornuggla. 1 ex Söringarna 22.1 (JK). Andra fyndet i samband med Januariinventeringen.

Kungsfiskare. 1 ex hörd och observerad i Arbogaån i närheten av Frötuna och Oppboga 3.1, 7.1 och 14.1 (JM,MK,PJ,MJ). Tidigare finns vinterobservationer vid tre tillfällen; Oppboga 1952, Lindesberg 1976 och Storå 1980.

Mindre hackspett. 1 hane Strömstorp 1.1 (JM), 1 ex Hjälmtyra 6.1 (SOE), 1 ex Filmsarboda 7.1 (JM,ER).

Sädesårila. 1 ex Lindeskolan 19.1 (KJ), 1 ex Biblioteket Lindesberg 28.1 (MA). Fågeln som bedöms vara samma individ sågs även i december 1989 och är därmed kommunens första övervintrande sädesårila. Norrmalt flyttar sädesårilorna i september till Mellerta Östern och nordöstra Afrika. Försök till övervintring sker dock nästan årligen i främst södra Sverige.

Stationära hökugglor fanns på två lokaler.

Sidensvans. Sidensvansen uppträdde i större omfattning än 100% tidigare år och flera större flockar sågs (se fig intill). De största flockarna var ca 300 ex Frövi (CE), 200 ex i Lindesberg 6.1 och 28.1 (TK,MA).

Strömstare. Totalt sågs 20 ex på 13 lokaler. Flest sågs vid Nyhammar i Sverkestaån 16.1 då 5 ex fanns (TK).

Gårdsmyg. 1 ex Oppboga 2.1 är enda fyndet (UJ,PJ,MJ).

Rödhaake. 1 ex Storå under månaden (OA), 1 ex Strandvägen, Lindesberg 15.1 (MRe). Två fynd är mycket anmärkningsvärt och måste bero på den milda vintern. Tidigare finns endast ett fynd; 1 ex Frövi 6.1 1977.

Koltrast. Rapporterad i särklassigt större omfattning än något tidigare år (se fig intill). Dessutom observerad i större delen av kommunen. Omkring 30-talet ex har setts.

Björktrast. Även björktrasten har rapporterats i stor omfattning under månaden. Stora flockar på upp till 100 ex sågs i början av januari, därefter dock i mindre antal.

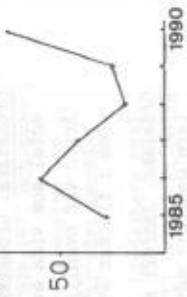
Varfågel. 1 ex Västvallå 6.1 (JM), 1 ex Nüset, St Lindesjön 6.1 (PMR), 1 ex Albäcksån, Råsvalen 20.1 (JK), 1 ex Sjömosjön 20 - 28.1 (TH,SOE mfl), 1 ex Rymningsfors 24.1 (JTh), 1 ex Kolneholm 30.1 (UJ).

Stare. Mycket anmärkningsvärt denna januari var att så många observationer av starar gjordes. Flockar sågs hela månaden och redan 1.1 sågs 20 ex i Frövi (OH), i Fellingsbro sågs stora flockar hela månaden och som mest 42 ex 29.1 (JTh). Dessutom finns rapporter om 25 ex Skulsta 20.1 (PJ), 24 ex Oppboga 9.1 (JTh), 1 ex soptippen Sågmossen och 1 ex Lindesberg 13.1 (JM,ER) och flera observationer i Storå under månaden (OA).

Bofink. 1 ex Östermalmsvägen, Lindesberg 1.1 (TK), 1 par Frövi 10.1 (BN), 1 ex Fellingsbro 21 - 31.1 (MK,PJ,MJ) dessutom 1 ex under månaden rapporterad från Storå (OA) och Fågelstigen, Lindesberg (CL). Trots mild januari och tidigare under vintern, få fynd.

Bergfink. 1 ex Frövi 3.1 (JM), 2 ex 21.1 (PL), 2 ex dagligen Fågelstigen, Lindesberg (CL) och 1 ex Strandvägen, Lindesberg (MRe), 1 ex Fellingsbro 14.1 3 ex 27.1 (PJ,MJ mfl). Antalet fynd ligger i stort i nivå med tidigare års.

100% SIDENSVANS

100% KOLTRAST

100% BJÖRKTRAST

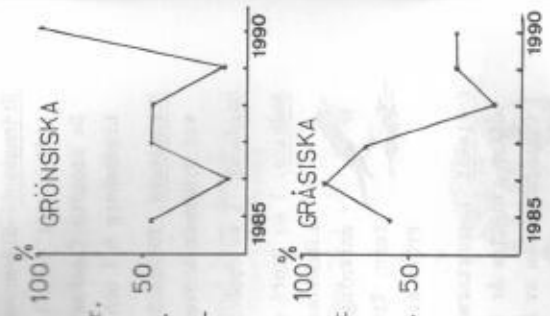
Steglits. 4 ex Storå (OA), 5 ex Medinge 3.1 (JM).

Grönsiska. Grönsiskan har denna januari uppträtt i ett antal som vida överstiger tidigare Januariinventeringar. Arten var ovanligt talrik hela månaden och fanns dessutom i flockar av sällan skådat slag (se figur intill).

Gråsiska. Jämfört med grönsiskan har gråsiskan under vintern uppträtt mer "normalt" med flest observationer i slutet av månaden. Några större flockar om 30-talet ex har setts och den största var 100 ex vid Sjömo 27.1 (SOE). I övrigt rapporterad med enstaka ex jämt spritt över kommunen. I figuren intill redovisas gråsiskans uppträdande under de olika år som inventeringen pågått. 50

Vinterhämping. 1 ex Essingeholm, Fellingsbro 27.1 (UU).

Vinterhämpingen är ganska lik gråsiskan men saknar rött på huvudet. Dräkten är mest tecknad i en ljus brun ton och under vintern är näbben gul. Berör våra trakter mest under flyttningen söderut på hösten, dock kan den övervintra fåtalligt upp i Mellansverige. Hos oss finns emellertid endast en tidigare vinterobservation; 35 ex Västvalla 5.12 1987.

Figurerna ovan visar i procent hur många av rapportörerna som observerat arten.

Mindre korsnabb. Ytterligare en art som uppträtt i mycket stort antal denna vinter. Korsnabbarnas närvaro i skogarna är helt beroende av om det finns tillgång till granfrön. Ingen som vistats i skogarna denna vinter har kunnat undgå att observera att grantopparna varit tyngda av kottar.

Tallbit. 1 ex Hagabergsliden, Lindesberg 13.1 (MA). Tallbiten är normalt en stannfågel som rör sig lokalt inom utbredningsområdet i norr, kan dock vissa år uppträda invasionsartat i södra Sverige. Senast var 1976-1977 och även i våra trakter sågs då mängder med tallbitar. Denna vinters invasion var av betydligt blygsammare omfattning, åtminstone vad beträffar vårt område.

Stenknäck. 2-3 ex regelbundet hela månaden Hagabergsliden, Lindesberg (MA), 2 ex dagligen, som mest 4 ex, Fågelstigen, Lindesberg (CL) och 1 ex Nedra gården, Lia 3.1 (JTN). Stenknäcken har under hela 1980-talet kunnat observeras vintertid vid fågelbord, i främst Lindesbergs tätort.

Korp. En ovanligt stor flock om minst 58 ex sträckte mot norr över Frövåden 1.1 (JM).

RAPPORTÖRER:

AS=Andreas Sandberg, BN=Bengt Nyman, CE=Christer Eriksson, CL=Christina Lundqvist, ER=Eie Rylander, EJ=Erik Jansson, GEW=Gösta Eklöv, JK=Jonas Kling, JM=Jan-Erik Malmstigen, JTN=Johnny Tegin, JP=Jerker Forat, KJ=Kjell Jansson, LS=Lennart Sandberg, MA=Mats Andersson, MJ=Magnus Jacobsson, MK=Magnus Kjöman, MR=Mattias Rudenvall, MRE=Margit Resare, OA=Ola Almkvist, OH=Olov Håggström, OHe=Olov Helge, PL=Pekka Lamppu, PJ=Per Jacobsson, PMR=Per-Martin Ramberg, SIA=Sven-Ivar Andersson, SOE=Sven-Olof Eriksson, TH=Thomas Haraldsson, TK=Thomas Kellerth, UJ=Ulf Jacobsson.

Dessutom rapporter från Jerry Andersson, Gunnar Gustafsson, Jan Timre, Thomas Björck, Inger och Klas Holmquist, Gösta Granlind och Bengt Östlund.

ETT STORT TACK TILL ALLA DELTAGARE OCH VÄL MÖTT I JANUARI 1991 !

BEVAKA FÅGELFAUNAN !

